

Vyjádření Rekonstrukce státu k ministerskému návrhu pandemického zákona ze dne 15. 2. 2021

Rekonstrukce státu vítá předložení návrhu pandemického zákona vládou. Ovšem bohužel se tak děje po 11 měsících od prvního vyhlášení nouzového stavu, přičemž návrh se téměř neodlišuje od vládního návrhu, který už leží ve Sněmovně, a trpí řadou zásadních nedostatků. Pokud tedy má být návrh posunem kupředu a řešením nastalé situace, musí být zásadně přepracován tak, aby došlo k posílení parlamentní a soudní kontroly i informačních povinností směrem k veřejnosti. Mělo by dojít také k zajištění návaznosti na krizové řízení a nouzové zásobování a vláda by měla provést revizi, zda ji navržený výčet možných opatření vůbec postačuje k realizaci nezbytných kroků.

Ministerstvo zdravotnictví dne 15. 2. 2021 předložilo vládě Návrh zákona o mimořádných opatřeních při epidemii onemocnění COVID-19 a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen “návrh pandemického zákona”). Rekonstrukce státu již téměř rok vládě doporučuje přípravu jasného právního rámce pro dlouhodobý boj s pandemií COVID-19 a poskytuje vyjádření k legislativním návrhům nejen vlády, ale i opozice.

Předložený návrh zákona, který vychází z téměř totožného [sněmovního tisku č. 859](#), může sloužit jako dobrý legislativní základ komplexního pandemického zákona se všemi potřebnými náležitostmi. Aby mohl předložený pandemický zákon zajistit efektivní právní rámec boje s pandemií a umožnit realizaci nezbytných opatření, musí vládě poskytovat dostatečné nástroje ke zvládnutí epidemie v současnosti i do budoucna. Případné rozšíření pravomocí Ministerstva zdravotnictví oproti navrhovanému znění i oproti pravomocem vyplývajícím ze zákona o ochraně veřejného zdraví musí být doprovázeno **posílením kontrolních mechanismů**, jako jsou například časově omezená účinnost zákona či parlamentní kontrola.

Klíčovým kontrolním mechanismem je **rychlá soudní kontrola** (zvláště pokud by zákon nedával žádné kontrolní pravomoci Parlamentu). Zákon by proto měl obsahovat mechanismus pro její zajištění. Uvažovat lze o stanovení lhůt či povinnosti přednostního projednávání v případě aktivně legitimovaného subjektu (např. určitý počet zákonodárců) nebo zaplacení zvýšeného soudního poplatku.

Další nástroje ke zvládnutí epidemie, které návrh neobsahuje, ale vede se debata o jejich potřebnosti:

1. nařízení vykonávání péče o děti příslušníků IZS
2. nařízení přednostního zásobování

3. nařízení pracovní povinnosti za přiměřenou odměnu
4. zabezpečení náhradního způsobu rozhodování o dávkách sociálního zabezpečení
5. omezení pití alkoholu na veřejně přístupných místech
6. stanovení podmínek pro očkování
7. stanovení podmínek pro fungování regionálního školství, např. negativní test na koronavirus
8. omezení poskytování služeb (podle návrhu je možné omezit jen služby s provozovnou, nebo služby typu wellness, kadeřníci apod.)

Součástí posilování kontrolních mechanismů by v každém případě mělo být i významné **posílení informační odpovědnosti** Ministerstva zdravotnictví vůči veřejnosti a vlády vůči Parlamentu. V zákoně by proto měly být mnohem podrobněji a přesněji specifikovány požadavky na zveřejňované informace o šíření a zvládnání epidemie (povinnost zveřejňovat epidemiologické modely, data o očkování apod.) a vláda by měla mít povinnost pravidelně opatření ministerstva vyhodnocovat z hlediska účinnosti a přiměřenosti a o výsledcích vyhodnocování stejně pravidelně informovat Parlament.

Návrh zákona také **postrádá důležitou provazbu na nástroje krizového řízení** a zvládnání mimořádných situací, stejně tak jako chybí zakotvení koordinační autority, zejména s ohledem na realizaci mimořádných opatření v § 6. S ohledem na přetrvávající potřebu řešit epidemii komplexně, jeví se jako vhodné udržet koordinační úlohu soustavy krizových štábů v čele s Ústředním krizovým štábem. Vláda také dlouhodobě upozorňuje, že bez nouzového stavu bude velmi obtížné provádět nouzové zásobování a **využívat hmotných rezerv státu**. Otázku hmotných rezerv a nouzového zásobování ovšem návrh zákona neřeší.

Zákon dále **neřešení náhradu škody způsobenou mimořádnými opatřeními Ministerstva zdravotnictví**. Vzhledem k subsidiární aplikaci zákona o ochraně veřejného zdraví by právo na náhradu škody nevzniklo, protože by tyto škody musel každý poškozený nést sám dle § 97 odst. 1 zákona ZOVZ. Vhodnějším řešením by bylo zakotvení povinnosti nahradit vzniklou škodu, která není kryta zvláštními kompenzačními programy.

Doporučujeme, aby vláda ministerský návrh použila jako základ pro jednání s parlamentní opozicí. Je potřeba dosáhnout širší shody na konečné podobě pandemického zákona, aby odpovídal skutečným potřebám boje s onemocněním COVID-19 a zároveň obsahoval dostatečné kontrolní mechanismy před jeho zneužitím.

Souhrn doporučení:

- 1) Posílení kontrolních prvků (parlamentní a soudní kontrola).
- 2) Posílení informační povinnosti vůči veřejnosti i Parlamentu.
- 3) Zakotvení řešení pro jednoduchou náhradu škody.
- 4) Revize nástrojů pro zvládnání epidemie tak, aby tvořily úplný výčet potřebný pro zvládnání i současného stavu epidemie.
- 5) Zajištění návaznosti na krizové řízení a nouzové zásobování.